

Předmět D1002 Základy pomocných věd historických

Pokyny k distančnímu studiu/samostudiu ve zbývajících týdnech LS 2019/2020

Shrnutí dosavadního průběhu výuky semestru:

17. 2. až 15. 3. 2020 (prezenční studium)

Úvod; seznámení s předmětem; struktura PVH; stručná charakteristika jednotlivých disciplín; povinná a doporučená literatura – odkaz na ISSU; obsah a požadavky k absolvování předmětu.

Metody a postupy historické práce; postavení a role pomocných věd historických (souboru i jednotlivých disciplín) v historickém výzkumu; vypovídací schopnost a věrohodnost pramenů.

16. 3 až 29. 3. 2020 (distanční studium – 1. fáze)

Prostřednictvím ISSU byly studentům na e-mailové účty zaslány digitalizované verze skript *Pomocné vědy historické a kulturní dědictví*; *Didaktická exempla k PVH* (již dříve dostupná ke stažení na PC v učebně dle rozvrhu).

K zopakování bylo zadáno téma Historické prameny; metody historického výzkumu; k nastudování témata Edice, regestáře k dějinám českých zemí (v průběhu celého semestru); Archeografie, zpřístupnění pramenů; Zásady přepisu historických.

Z praktických dovedností bylo zadáno zahájení průběžného (celosemestrálního) procvičování transkripce a transliterace textů; zkratky a jejich dešifrování z uvedených skript.

K nápomoci byly zaslány 3 prezentace s návody ke čtení kurentu, přičemž nácvik čtení textů spolu s Didaktickými exemplary průběžně po celý semestr).

Pokyny pro následující týdny letního semestru 2019/2020

30. 3. až 22. 5. 2020 (distanční studium – 2. fáze)

V případě, že byla obnovena v průběhu uvedené doby přímá výuka, bude soustředěna zejména na seminární aktivity – procvičování praktických dovedností vázaných k jednotlivým disciplínám. Teoretické zvládnutí plánovaných témat bude pokračovat formou samostudia s využitím učebnic, skript, resp. doporučené literatury.

Povinné učebnice, skripta, materiály:

Kol. autorů, *Vademecum pomocných věd historických*, Praha od 19888 (ke stažení/čtení v PDF <http://66475.zmocnenecvlady.cz/171500-UGAUDGXB-vademecum-pomocnych-ved-historickych/>)

Pomocné vědy historické a kulturní dědictví (skripta SU FPF, zaslány)

Didaktická exempla k pomocným vědám historickým (dtto)

3x prezentace (zaslané)

Metoda distančního studia:

Studenti postupují dle svého tempa v teoretické i praktické přípravě tak, aby v následujících 8 týdnech, do skončení výukových týdnů v letním semestru, věnovali pozornost následujícím disciplínám a odpovídajícím oddílům ve všech třech uvedených materiálech (učebnici a skriptech) a zvládli je na úrovni potřebné k úspěšnému zvládnutí zkoušky.

Dostatečně srozumitelně je v nich podán nejen teoretický výklad problematiky, ale také pokyny pro samostatný nácvik čtení, převodu dat s využitím vzorků chronologických

pomůcek, určování, popis a výklad diplomatického materiálu, kodikologického materiálu, erbů, pečeti, platidel ad.

Pro **teoretickou část** zvládnutí látky je východiskem je učebnice *Vademecum etc.* a skripta PVH a kulturní dědictví.

Opakování a praktickou část výuky zprostředkovávají skripta *Didaktická exempla etc.*

Studenti by měli vyhledávat z otevřených zdrojů další doprovodné informace, prezentace a zejména digitalizované příklady pramenů k jednotlivým disciplínám na internetu (listiny, knihy, pečeti, erby ad.). Tyto aktivity jsou předpokládány jako součást přípravy k absolvování předmětu i při prezenčním způsobu studia

Přehled pomocnovědných disciplín, tematických okruhů a doporučených týdnů pro distanční studium/samostudium:

1. Paleografie

- a) Definice, terminologie; popis písma, systemizace;
- b) starověké a středověké písmo s akcentem na střední Evropu;
- c) novověké písmo humanistické a novogotické; vývojové etapy s akcentem na české a německé země;
- d) dešifrování textů = transliterace/transkripce a určování zkratk středověkých a zejména novověkých textů, procvičování s využitím Didaktických exempl.

Týdny od 30. 3., 6. 4.

2. Metrologie

- a) Definice; terminologie;
- b) vývoj měrných soustav; základní měrné jednotky
- c) příručky a literatura pro vývoj ěrných jednotek, aplikace v praxi (studium pramenů)

Týden od 6. 4.

3. Epigrafika.

- a) Definice; terminologie; typologie studovaných pramenů
- b) příklady epigrafických památek (nápisy na nemovitých a movitých památkách; uměleckých dílech; objektech v terénu – milníky, smírčí kameny; zvonech; funerálních památkách ad.)

Týden od 6. 4.

4. Chronologie

- a) Definice, vývoj datování, vývoje kalendáře (juliánský, gregoriánský; pevné pohyblivé svátky ad.);
- b) převod historických datací na současný způsob datování – příklady a vzorové tabulky, procvičování s využitím Didaktických exempl.

Týden od 13. 4.

5. Diplomatika

- a) Definice, terminologie (listiny, knihy, aktový materiál; originály/falza; vydavatel/příjemce; vnitřní a vnější znaky; skladba formuláře atd.); metody výzkumu;
- b) skupiny úředních materiálů dle provenience I: panovnická, stavovská, církevní kanceláře;

- c) skupiny úředních materiálů dle provenience II: městské, vrchnostenské kanceláře, specifické materiály (katastry, indikační skicy ad.);
- d) edice pramenů – zaměření, časový rozsah, doba vydání, editoři (listináře: CDB, CDM, CDS, SchU, MGH; registáře: RBM, RI; edice urbářů, pozemkových knih, desk zemských ad. – znát příklady).
Týdny od 20. 4.; 27. 4

6. Sfragistika

- a) Definice, terminologie; popis pečeti, funkce, stratifikace a sociální předpoklady k užívání pečeti;
- b) vývoj podle skupin vydavatelů (čeští panovníci; šlechta; komunální pečeti – města, vsi).
Týden od 4. 5.

7. Heraldika

- a) Definice, zásady tvorby erbu; složení erbu (hlavní a vedlejší částu); popis erbu (blasonování);
- b) typologie s ohledem na uživatele (šlechta, církve, komunální subjekty) – příklady;
- c) dynastická heraldika (Přemyslovci, Lucemburkové, Jagellonci, Habsburkové); státní a zemská heraldika (český stát/ČSR/ČSSR/ČR; Čechy, Morava, Slezsko – zvl. Rakouské/Pruské Slezsko, Těšínsko, Opavsko a Krnovsko, Nisko).
Týden od 11. 5.

8. Genealogie

- a) Definice, terminologie; rodová genealogie, sociální a zdravotní/genetické aspekty hromadné genealogie, prameny genealogie;
- b) rodokmeny (střen, vývod, rozrod).
Týden od 11. 5.

9. Kodikologie

- a) Definice, terminologie, metody výzkumu;
- b) skupiny neúředního materiálu podle původů a typů (náboženské/liturgické, učební a naučné, právní kodexy ad.).
Týden od 18. 5.

10. Numismatika

- a) Definice, terminologie; platidla předmincovní, mincovní a pomincovní (kreditní);
- b) vývoj platidel a měn v českých zemích (denárová, vč. brakteátů, grošová, tolarová, vč. konvenční; vídeňská, rakouská, korunová // československá);
- c) určování a popis platidel jednotlivých měnových etap.
Týden od 18. 5.

Požadavky k absolvování předmětu:

Ověření znalostí z předmětu (přednáška i seminář) proběhne s využitím **písemného testu**, a to ve vztahu k teoretickým znalostem i praktickým dovednostem (vše v rozsahu povinné literatury, zvl. učebnice Vademecum a skript a prezentací zaslaných

prostřednictvím ISSU v elektronické verzi (transkripce, transliterace textů, určení a popisy pramenů/materiálů dle disciplín, datování atd.).

Forma písemného testu se bude odvíjet od vývoje epidemiologické situace a termínu obnovení přímé výuky, anebo od možnosti plnění povinností spojených s absolvováním předmětu (zkoušky, zápočty) za osobní účasti studentů.

Předpokládáme a upřednostňujeme stále osobní účast studentů na testu, která je reálná, pokud dojde k uvolnění opatření vlády, MZ ad. orgánů do konce května 2020.

Pokud bude i poté trvat omezení a zákaz osobní docházky studentů do školy, bude test probíhat on-line. O podrobnostech by byli studenti informováni s předstihem, prostřednictvím ISSU.

Sledujte [www stránky fakulty!](#)

29. 3. 2020

Irena Korbelářová